

Міністерство освіти і науки України

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ЗІ ЗНИЖЕНИМ СЛУХОМ**

ГЕОГРАФІЯ

8-10 класи

Укладач: **Таранченко Оксана Миколаївна**, головний науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук

Київ – 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з географії для 8 класу шкіл для дітей зі зниженим слухом укладено з адаптаціями на основі програми для загальноосвітніх навчальних закладів¹, відповідно до положень Державного стандарту базової (основної) середньої освіти, згідно з яким шкільна географічна освіта є складовою освітньої галузі «Природознавство». **Структура і зміст навчальної програми** з географії базуються на принципах неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньопредметних зв'язків, гуманізації, гуманітаризації, урахування вікових можливостей учнів, практичної спрямованості. У програмі дотримано наскрізних змістових ліній, визначених в Державному стандарті базової середньої освіти.

Метою вивчення географії в основній школі є формування у школярів географічної картини світу; світоглядного розуміння природи Землі, середовища, у якому існує людина; просторового уявлення про земну поверхню; розвиток умінь усвідомлено орієнтуватися в соціально-економічних, суспільно-політичних та екологічних подіях, що відбуваються у державі та світі. В процесі опанування учнями навчального предмета передбачається формування ключових і предметних компетентностей; формування цілісної природничо-наукової картини світу; виховання позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи; застосування здобутих знань в повсякденному житті для збереження навколишнього середовища та соціально-відповідальної поведінки в ній, адаптації до умов проживання на певній території.

Досягнення зазначеної мети географічної освіти в основній школі передбачає розв'язання таких головних завдань:

- засвоєння знань про основні географічні поняття, закономірності розвитку, взаємозв'язки у природі, населення і господарства різних територій, формування материків, океанів та їх частин у відповідності з природними та соціально-економічними чинниками; природу, населення і господарство України; економічну і соціальну географію світу; природокористування та навколишнє середовище;
- оволодіння вміннями використовувати різні джерела географічної інформації – картографічні, статистичні, геоінформаційні технології для пошуку, інтерпретації і демонстрації різноманітних географічних даних та формування в учнів на цій основі однієї з ключових компетенцій – інформаційної; застосовувати географічні знання для пояснення та оцінки географічних процесів і явищ;
- розвиток пізнавального інтересу, інтелектуальних і творчих здібностей учнів у процесі географічних спостережень, розв'язання проблемних завдань, самостійного набуття нових знань з географії;
- формування здатності і готовності до використання географічних знань та вмінь у повсякденному житті для адекватної соціально-відповідальної поведінки в навколишньому середовищі, його збереження, адаптації до умов проживання на певній території; самостійного оцінювання рівня впливу людини на природу, безпеки довкілля як сфери життєдіяльності людини; розв'язання конкретних практичних завдань;
- виховання екологічної культури, любові до свого народу, місцевості проживання, патріотизму, толерантного ставлення до інших народів, поваги до природних і культурних цінностей різних регіонів та країн світу.

¹ «ГЕОГРАФІЯ» Навчальна програма для учнів 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів

Курс географії 8-го класу (**Географія України: природа, населення, господарство**) спрямований на формування цілісної науково-географічної картини своєї держави на основі комплексного її вивчення. Цей курс допомагає учневі сформувавши знання про природу та економіку країни, свого регіону, усвідомити себе громадянином України, виховати повагу до українського народу, його культури, відчутти себе справжнім патріотом своєї держави.

Важливим принципом побудови змісту курсу є інтеграція, яка реалізується через поєднання фізико-географічних та соціально-економічних складових під час вивчення свого регіону та окремих природних комплексів і видів економічної діяльності України в цілому. Особлива роль географії у 8-му класі визначається значним світоглядним потенціалом й тісними взаємозв'язками змісту з сучасністю та особистим досвідом учнів.

Для досягнення окресленої мети вивчення географії у 8-му класі спрямоване на розв'язання наступних завдань:

- сформувавши в учнів знання та уявлення про Україну як цілісну країну, в якій відбуваються різноманітні глобальні та регіональні природні, соціально-економічні та екологічні процеси;
- розкрити нові поняття і закономірності та поглибити й узагальнити вже сформовані теоретичні знання з фізичної географії;
- сформувавши уявлення про окремі поняття соціально-економічного змісту;
- продовжити розвиток практичних умінь та навичок самостійної роботи, що сприятимуть активній соціально-відповідальній поведінці учнів у географічному просторі країни.

Програма передбачає виконання практичних робіт, 4 з яких оцінюються обов'язково. Вони спрямовані на розвиток умінь та навичок роботи з картами та іншими джерелами географічної інформації; виявлення зв'язків природи і суспільства в межах України, їх взаємного впливу, чим значно підсилюється навчально-пізнавальна компетенція та формуються ціннісно-сміслова й соціально-професійна компетенції. Пропонується також завдання творчого характеру (дослідження), які, як й у попередніх курсах, оцінюються вибірково.

Кількість навчальних годин визначається у відповідності до діючих Типових навчальних планів.

Розподіл годин учитель може здійснювати самостійно, змінювати порядок вивчення тем, послідовність вивчення питань у межах теми, пропонувати додаткову тематику природознавчих досліджень з урахуванням інтересів школярів та ресурсів відповідної місцевості.

Розвитково-корекційні завдання курсу полягають у формуванні розумових здібностей учнів зі зниженим слухом, мовленнєвих умінь і навичок (словесної мови, ЖМ, дактилю), емоційної сфери школярів, саморегуляції та самовираження відповідно до індивідуальних можливостей кожної дитини та з урахуванням її освітніх потреб. У загальноосвітніх закладах для дітей з порушеннями слуху словесна і жестова мови використовуються як рівноправні засоби навчання та спілкування і застосовуються тією мірою, що є необхідною для ефективного здійснення навчально-виховного процесу. Однак, у навчально-виховному процесі шкіл для дітей зі зниженим слухом має переважати навчання словесного мовлення, оскільки, за такої умови значно розширюються можливості соціалізації, загального та інтелектуального розвитку дітей цієї категорії. Під час уроку вчитель має стежити за правильністю й чіткістю вимови учнями звуків, закріплювати виразність, плавність, нормальну швидкість їхнього усного мовлення. Жестова мова має використовуватися тією мірою, за якої сприймання учнями навчального матеріалу оптимально полегшиться. Забезпечення єдності словесної та жестової мов, з урахуванням психофізичного стану та індивідуальних можливостей учнів з порушеннями слуху, створює умови, необхідні для засвоєння знань, умінь і навичок, визначених програмою курсу.

8 клас

ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
<p>Вступ</p> <p>Географія України: об'єкти вивчення, методи загальнонаукових та спеціальних досліджень фізичної і соціально-економічної географії.</p> <p>Географічні відомості про територію України в минулому. Сучасні географічні дослідження.</p> <p>Картографічні джерела географічної інформації. Національний атлас України, електронні карти. Навчальні карти та атласи.</p> <p>Геоінформаційні системи (ГІС). Інтернет-джерела. Сучасні навігаційні системи. GPS.</p> <p>Способи зображення географічних об'єктів та явищ на фізичних та економічних картах. Топографічні карти. Читання та практичне використання топографічних карт. Плани міст, схеми руху транспорту.</p> <p>Практична робота</p> <p>1. Визначення напрямків, відстаней, площ, географічних, прямокутних координат та висот точок на топографічній карті.</p> <p>Дослідження</p> <p>1. Креслення плану-схеми маршруту «Дім – школа» з використанням умовних позначень.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем) об'єкти вивчення курсу, методи географічних досліджень, джерела географічної інформації: картографічні, статистичні, аудіовізуальні та ін.;</p> <p>наводить (словесно, ЖМ, дактилем): мандрівників та дослідників території України, географічних та статистичних видань, видів карт, Інтернет-джерел;</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): методи і засоби отримання географічної інформації, внесок вчених у дослідження території України в минулому й тепер;</p> <p>знаходить: в Інтернет-схеми руху транспорту, GPS;</p> <p>визначає: об'єкти, напрямки, відстані, географічні, прямокутні координати та висоту точок на топографічній карті;</p> <p>користується: з допомогою членів родини планами міст, джерелах відображення місцевості супутниковою зйомкою, інформацію про географічні дослідження території України в різні епохи;</p> <p>пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) відмінності між різними видами карт, картографічними проекціями;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): значення джерел географічної інформації для життєдіяльності людини.</p>	<p>Актуалізація словника понять, набутого при вивченні попередніх курсів. Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми.</p> <p>Уточнення природничих уявлень у процесі навчальної діяльності.</p> <p>Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування та відтворення вивченого.</p> <p>Розвиток навичок використовувати додаткові джерела інформації.</p> <p>Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.</p>

<p>2. Прокладання маршрутів за топографічною картою.</p>		
<p>Розділ 1. Географічний простір України</p> <p>Тема 1. Формування території України Територіальні зміни меж України упродовж ХХ ст. та їх географічне вивчення. Особливості сучасного адміністративно-територіального устрою.</p> <p>Тема 2. Україна на карті Європи і світу Географічне положення. Державна територія України. Державні кордони, розміри території, географічний центр країни та Європи. Місце України на політичній карті Європи і світу.</p> <p>Тема 3. Україна на карті годинних поясів Міжнародна система відліку часу. Місцевий і поясний час. Особливості відліку часу в Україні порівняно з іншими країнами світу.</p> <p>Практичні роботи 2. Позначення на контурній карті кордонів, назв сусідніх держав, крайніх точок, географічного центру України та Європи; визначення протяжності території країни.</p>	<p>Учень: називає (словесно, ЖМ, дактилем) і показує на карті: суходільні і морські кордони України, країни-сусіди, крайні точки, одиниці адміністративно-територіального устрою; етапи формування території країни; наводить приклади (словесно, ЖМ, дактилем): територіальних змін меж України упродовж ХХ ст., складових державної території; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): особливості фізико- та економіко-географічного положення країни; визначає: за допомогою карти протяжність території України в градусах і кілометрах, місцевий і поясний час; пояснює (словесно, ЖМ, дактилем): переваги географічного положення України, особливості сучасного адміністративно-територіального устрою; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): значення знань про систему обчислення часу.</p>	<p>Розширення досвіду сприйняття фактів об'єктивної дійсності та вміння узагальнювати їх. Актуалізація та поповнення словникового запасу відповідно до теми. Розвиток вміння будувати логічні запитання та висловлювання з теми. Розвиток самостійність під час виконання практичних робіт; навичок користування різноманітними джерелами інформації. Розвиток слухового сприймання; автоматизація зчитування з губ.</p>
<p>Розділ II. Природні умови і ресурси України</p>	<p>Учень: називає (словесно, ЖМ, дактилем) і показує на карті:</p>	<p>Збагачення словникового запасу новою термінологією</p>

<p>Тема 1. Геологічна будова, тектонічні структури, рельєф, мінеральні ресурси Геологічне літочислення. Тектонічна та геологічна карти України. Зміна природних умов території України в різні геологічні ери. Загальний план будови поверхні: простягання низовин, височин, гір. Вплив зовнішніх та внутрішніх процесів на формування рельєфу. Генетичні типи рельєфу. Мінеральні ресурси України. Географія паливних ресурсів. Географія рудних ресурсів. Географія нерудних ресурсів. Мінеральні води та грязі. Проблеми раціонального використання мінеральних ресурсів. Практичні роботи 4. Встановлення за картами (тектонічною, геологічною, фізичною) взаємозв'язків між тектонічними структурами і формами рельєфу, геологічною будовою та корисними копалинами у межах України. 5. Нанесення на контурну карту найбільших басейнів та родовищ корисних копалин України.</p>	<p><i>тектонічні структури; низовини; височини; гори, вершини; басейни і родовища корисних копалин.</i> наводить приклади (словесно, ЖМ, дактилем): поширення корисних копалин, основних типів і форм рельєфу; формулює поняття (словесно, ЖМ, дактилем): "платформа", "щит", "область складчастості"; визначає: вік гірських порід за геологічною картою; порівнює (словесно, ЖМ, дактилем): особливості природних умов території в різні геологічні ери; пояснює (ЖМ, дактилем, по можливості словесно): вплив дніпровського зледеніння, лісонакопичення, неотектонічних рухів на формування рельєфу; встановлює (словесно, ЖМ, дактилем): взаємозв'язки основних форм рельєфу з тектонічними структурами, корисних копалин з геологічною будовою території; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): вплив людини на рельєф, наслідки використання корисних копалин; висловлює судження (словесно, ЖМ, дактилем) щодо раціонального використання корисних копалин та охорони надр.</p>	<p>(на матеріалі теми). Розвиток уявлень про абстрактні поняття. Активізація навичок спостереження, аналізу та порівняння. Розвиток навичок усвідомлювати та розкривати причинно-наслідкові зв'язки в природі обумовлені впливом певних чинників. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям при роботі з картографічним матеріалом. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми; вмінь використовувати набуті навички в різних змінних умовах. Розвиток вміння зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.</p>
<p>Тема 2. Клімат і кліматичні ресурси Кліматотвірні чинники. Сонячне випромінювання та його розподіл в атмосфері і на земній поверхні. Циркуляція атмосфери. Повітряні маси, що впливають на клімат України, атмосферні фронти. Циклони та антициклони. Взаємодія кліматотвірних чинників. Кліматична карта України: розподіл</p>	<p>Учень - називає (словесно, ЖМ, дактилем): основні кліматотвірні чинники; кліматичні показники; типи клімату; - наводить приклади (словесно, ЖМ, дактилем) (за допомогою простих запитань вчителя) небезпечних явищ природи та їх наслідків; - формулює (словесно, ЖМ, дактилем) поняття «атмосферний фронт», «циклон», «антициклон»; - характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) річний</p>	<p>Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між подіями і явищами. Формування вміння порівнювати, розкривати причинно-наслідкові зв'язки певних подій і явищ. Розширення словникового запасу термінологією за темою. Розвиток навичок</p>

<p>температури повітря, опадів, зволоження. Регіональні відмінності клімату. Кліматичні ресурси, їх використання. Сезонні погодні умови і погодні явища. Вплив погодно-кліматичних умов на здоров'я і господарську діяльність людини. Метеорологічна служба. Синоптична карта.</p> <p>Практична робота</p> <p>6. Визначення особливостей клімату різних регіонів України за кліматичними діаграмами.</p> <p>Дослідження</p> <p>Визначення впливу несприятливих погодних явищ на життєдіяльність людини (на прикладі свого регіону).</p>	<p>розподіл кліматичних показників; визначає за кліматичною картою особливості розподілу температури повітря та опадів; - порівнює (словесно, ЖМ, дактилем) особливості зволоження в різних частинах України; кліматичні умови своєї місцевості з іншими регіонами; - пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) дію кліматотвірних чинників; - складає прогноз погоди за синоптичними картами, народними прикметами; - оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) кліматичні ресурси та сфери їх використання в Україні.</p>	<p>побудови логічних висловлювань та запитань за темою. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом. Розвиток вміння за допомогою вчителя та самостійно стежити за власною вимовою. Розвиток мовлення та слухового сприймання: сприймання на слух за допомогою звукопідсилюючої апаратури.</p>
<p>Тема 3. Води суходолу і водні ресурси</p> <p>Поверхневі води. Основні річкові басейни та системи. Річкова долина: річище, заплава, тераси, меандри. Падіння, похил річки. Живлення і водний режим річок. Річковий стік, витрати води. Твердий стік. Озера, їх типи; особливості водного режиму. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища та канали. Підземні води. Основні артезіанські басейни України. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання та охорони.</p> <p>Дослідження</p> <p>1. Визначення особливостей розміщення басейнів найбільших річок, озер, водосховищ, каналів, артезіанських басейнів, вододілів; характеру живлення,</p>	<p>Учень: називає (словесно, ЖМ, дактилем): складові поверхневих вод у межах України, основні артезіанські басейни, водосховища і канали; наводить приклади і показує на карті: річкові системи; озера; лимани; водосховища; канали; артезіанські басейни; формулює поняття (словесно, ЖМ, дактилем): «річкова долина», «заплава», «тераса», «водний режим», «річковий стік», «витрати води», «канал», «водосховище», «водні ресурси»; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): водні об'єкти України за типовим планом; шляхи раціонального використання водних ресурсів; пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) особливості живлення та водного режиму річок, озер; порівнює (словесно, ЖМ, дактилем) гідрологічні особливості водних об'єктів; визначає (словесно, ЖМ, дактилем) падіння та похил річки;</p>	<p>Актуалізація знань, набутих у процесі вивчення курсів попередніх років. Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми. Розвиток пізнавальної активності у вивченні природних явищ; вміння досліджувати та аналізувати об'єкти природи; усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків у природі. Розвиток вміння правильної побудови речень в описах; вміння будувати логічні висловлювання з теми; навичок побудови діалогу з вчителем та учнями.</p>

<p>режиму річок з використанням відповідних карт атласу.</p> <p>2. Аналіз забезпеченості водними ресурсами різних територій України.</p>	<p>виявляє разом із членами родини джерела забезпечення водою їхнього населеного пункту, якість води, способи її очищення в домашніх умовах;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): наявні водні ресурси своєї місцевості, наслідки їх використання.</p>	<p>Розвиток навичок правильної вимови нових слів.</p> <p>Розвиток слухового сприймання;</p> <p>автоматизація зчитування з губ.</p>
<p>Тема 4. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ. Ґрунтови та біотичні ресурси</p> <p>Умови ґрунтоутворення, структура ґрунту. Карта ґрунтів України: основні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Ґрунтові ресурси. Раціональне використання і охорона ґрунтових ресурсів.</p> <p>Рослинний покрив України, закономірності його поширення. Червона та Зелена книги України. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення.</p> <p>Тваринний світ України, його різноманітність. Вплив людини на тваринний світ. Тварини, занесені до Червоної книги України. Тваринні ресурси України, заходи щодо їх відтворенню та охорони.</p>	<p>Учень</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем): основні чинники ґрунтоутворення, типи рослинності,</p> <p>наводить приклади (ЖМ, дактилем, по можливості словесно): основних типів ґрунтів, рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України;</p> <p>розпізнає: види рослин і тварин, занесених до Червоної книги України;</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): видовий склад і поширення рослин, тварин, ґрунтови та біологічні ресурси України;</p> <p>пояснює (словесно, ЖМ, дактилем): умови ґрунтоутворення, особливості поширення ґрунтів, закономірності поширення основних типів рослинності;</p> <p>аналізує (словесно, ЖМ, дактилем): карти ґрунтів України, рослинності і тваринного світу;</p> <p>визначає: разом із членами родини типи ґрунтів у своїй місцевості, їх родючість, види рослин і тварин, що наявні у своїй місцевості;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): роль ґрунтових і біологічних ресурсів в господарській діяльності, наслідки їх використання в різних регіонах України.</p>	<p>Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого.</p> <p>Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом та використання додаткових джерел інформації.</p> <p>Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування на протязі уроку.</p> <p>Формування навичок використовувати додаткові джерела інформації.</p>
<p>Тема 6. Ландшафти України</p> <p>Ландшафт як просторово-цілісна система. Карта ландшафтів України: природні та антропогенні ландшафти. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах.</p> <p>Рівнинні ландшафти, їх різноманітність.</p>	<p>Учень</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем): чинники формування природних ландшафтів, основні природні країни, природні зони та гірські країни;</p> <p>наводить приклади і показує на карті: природні зони, гірські країни, найбільші острови, півострови, коси, затоки, протоки; півострови; острови; затоки; протоки;</p>	<p>Актуалізація словника понять, набутого при вивченні курсу природознавства, збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми.</p> <p>Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді</p>

<p>Природні зони України: географічне положення, межі і розміри, характерні риси природних умов і ресурсів, сучасні ландшафти, природоохоронні об'єкти, види діяльності.</p> <p>Гірські ландшафти України, особливості їх зміни з висотою. Українські Карпати і Кримські гори: географічне положення, межі і розміри, загальні риси природи, висотна поясність, стихійні природні процеси та явища, природоохоронні об'єкти, використання та охорона природних ресурсів гірських областей.</p> <p>Морські природно-аквальні комплекси: природні умови і ресурси Чорного та Азовського морів, проблеми їх раціонального використання.</p> <p>Практична робота</p> <p>7.Складання порівняльної характеристики природних зон України (за вибором).</p> <p>Дослідження.</p> <p>Переважаючі природні та антропогенні ландшафти своєї місцевості, їх освоєння і використання.</p>	<p>коси;</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): рівнинні та гірські ландшафти, природні комплекси морів;</p> <p>пояснює (словесно, ЖМ, дактилем): на конкретних прикладах особливості взаємодії компонентів природи всередині ландшафту;</p> <p>аналізує: карту ландшафтів, співвідношення природних та антропогенних ландшафтів у своїй місцевості;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): природні ресурси зон, гірських областей, морів, наслідки впливу господарської діяльності людини на їх природні особливості.</p>	<p>(пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого.</p> <p>Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом.</p> <p>Розвиток навичок аналізуючого спостереження, навичок використовувати додаткові джерела інформації.</p> <p>Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування</p> <p>упродовж уроку.</p>
<p>Тема 7. Природокористування</p> <p>Природно-ресурсний потенціал України та його використання. Основні види забруднень довкілля в Україні. Поняття «екологічна ситуація». Вплив екологічної ситуації на життєдіяльність населення України.</p> <p>Природно-заповідний фонд України. Національна екологічна мережа.</p> <p>Моніторинг навколишнього середовища. Основні заходи щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля. Ресурсно-екологічні аспекти сталого розвитку України.</p>	<p>Учень</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем): складові природно-ресурсного потенціалу України, види забруднень довкілля;</p> <p>наводить приклади і показує на карті: об'єкти природно-заповідного фонду України: заповідники (біосферні заповідники; природні заповідники);</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) сучасну екологічну ситуацію в Україні;</p> <p>пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) суть понять «екологічна ситуація», «моніторинг навколишнього середовища»;</p> <p>аналізує (словесно, ЖМ, дактилем): природно-ресурсний потенціал в різних регіонах України, аспекти раціонального природокористування; вплив екологічної</p>	<p>Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми, що вивчається. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми.</p> <p>Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між явищами; вміння порівнювати, класифікувати за властивостями, розкривати причинно-наслідкові зв'язки певних явищ. Розвиток вміння будувати логічні</p>

<p>Практична робота 8. Позначення на контурній карті об'єктів природно-заповідного фонду України.</p> <p>Практична робота на місцевості Оцінка змін ландшафту та пропозиції щодо його облаштування.</p>	<p>ситуації на здоров'я населення; визначає з членами родини об'єкти природно-заповідного фонду своєї місцевості; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) переваги створення національної екологічної мережі, наслідки використання і охорони природних умов і природних ресурсів України.</p>	<p>повідомлення за темою. Автоматизація зчитування з губ мовлення вчителя та учнів класу. Розвиток самоконтролю за власною вимовою.</p>
<p>Розділ III. Населення України</p>		
<p>Тема 1. Демографічні процеси та статеві-віковий склад населення. Чисельність населення України, її зміни. Природний і механічний рух населення. Статеві-віковий склад населення, його особливості в різних регіонах України. Тривалість життя населення.</p> <p>Тема 2. Розселення населення Густота населення, її територіальні відмінності. Міське і сільське населення. Міське розселення, урбанізація, її територіальні відмінності в Україні. Типи міст за кількістю населення та функціями. Міські агломерації. Сільське розселення. Типи сільських поселень, їх поширення в Україні.</p> <p>Тема 3. Етнічний склад населення та українська діаспора. Етнічний склад населення України та окремих регіонів. Етнографічні групи українців. Українські етнічні та етнографічні землі. Українська діаспора та її географія. Зв'язки із українцями зарубіжжя. Матеріальна та духовна культура українського народу.</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем): кількість населення в Україні; суттєві ознаки понять “природний рух населення”, “механічний рух населення”, “природний приріст”, “депопуляція”, “еміграція”, “імміграція”, “місто”, “село”, “урбанізація”, “міська агломерація”, “система розселення”, «зайнятість», «безробіття»; міста-мільйонери, етнографічні групи українців; наводить приклади і показує на карті: розміщення етнографічних груп українців та національних меншин; міст-мільйонерів та інших найбільших за чисельністю міст, міські агломерації, країни з найбільш численними українськими діаспорами; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): статеві-вікову піраміду населення, особливості етнічного складу населення, особливості матеріальної та духовної культури українського народу; пояснює (словесно, ЖМ, дактилем): причини нерівномірного розміщення населення; депопуляції населення, строкатого національного складу населення України; зовнішніх міграцій, неповної зайнятості населення, змін у структурі зайнятості; аналізує (словесно, ЖМ, дактилем): графіки динаміки чисельності населення, функції міст, наслідки урбанізації, географію трудових ресурсів, показники зайнятості населення за областями України; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) соціальні проблеми в сільській місцевості, значення високого рівня професійної компетентності трудових ресурсів для подальшого</p>	<p>Актуалізація та збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчаються. Розвиток умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення. Конкретизація уявлень про об'єкти вивчення. Розвиток навичок користуватися інтернет-ресурсів для пошуку необхідної інформації з теми вивчення. Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається. Виховання свідомої патріотичності.</p>

<p>Тема 4. Зайнятість населення. Поняття «трудові ресурси», «економічно активне населення», «зайнятість», «безробіття». Сфери економічної діяльності та зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення.</p> <p>Дослідження 1. Аналіз за картами атласу географії української діаспори, аналіз причин що зумовили її формування. 2. Порівняльний аналіз зайнятості населення та безробіття за регіонами України.</p>	<p>господарського розвитку; виявляє з родиною як змінювалася кількість членів сім'ї у попередніх поколіннях.</p>	
<p>Розділ IV. Господарство України</p>		
<p>Тема 1. Особливості господарства України Поняття про господарство і національну економіку. Структура господарства: сфери, сектори, види економічної діяльності. Форми власності підприємств і організації виробництва. Чинники розміщення виробництва. Спеціалізація території. Економічний потенціал України. Вплив географічного положення на розвиток господарства. Людський та природно-ресурсний потенціал як чинники розвитку господарства. Основні показники соціально-економічного розвитку країни.</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем): суттєві ознаки понять “господарство”, “національна економіка”, “сфера господарства”, “вид економічної діяльності”; “економічний потенціал”, наводить приклади (словесно, ЖМ, дактилем): видів економічної діяльності, підприємств і територій з різною спеціалізацією; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): особливості галузевої і територіальної структури господарства, чинники розміщення виробництва; порівнює (словесно, ЖМ, дактилем) форми організації виробництва; пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) зміни у господарському комплексі України на сучасному етапі; аналізує (словесно, ЖМ, дактилем): схему структури господарства України, динаміку співвідношень між секторами господарства; визначає: з родиною типи підприємств, які функціонують у своєму регіоні та місце роботи членів родини;</p>	<p>Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми, що вивчається. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми. Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між явищами; розкривати причинно-наслідкові зв'язки певних явищ. Розвиток вміння будувати логічні повідомлення за темою; знаходити інформацію за темою вивчення в додаткових джерелах. Автоматизація зчитування з губ мовлення вчителя та учнів класу. Розвиток самоконтролю за</p>

	<p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) соціально-економічні наслідки трансформації господарства України.</p>	<p>власною вимовою.</p>
<p>Тема 2. Паливна промисловість та електроенергетика Значення паливної промисловості та електроенергетики для розвитку господарства країни. Паливно-енергетичний баланс України. Паливна промисловість: вугільна, нафтова, газова. Проблеми і перспективи розвитку паливної промисловості та електроенергетики. Електроенергетика. Типи електростанцій, їх особливості і частка у виробництві електроенергії. Географія розміщення ТЕС, ГЕС/ГАЕС, АЕС. Енергосистеми. Проблеми і перспективи розвитку галузі. Енергетична безпека країни. Проблеми енергозбереження. Використання альтернативних джерел енергії. Місце України у світі з виробництва палива та електроенергії. Вплив виробництва палива та електроенергії на довкілля. Практична робота 9. Позначення на контурній карті найбільших за виробництвом електроенергії електростанцій України.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем): склад ПЕК, типи електростанцій, структурні, технічні, економічні проблеми функціонування енергетичної галузі, шляхи енергозбереження; наводить приклади і показує на карті електростанцій;</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) особливості розвитку і розміщення галузей паливної промисловості;</p> <p>порівнює (словесно, ЖМ, дактилем) особливості виробництва електроенергії та чинники розміщення ТЕС, ГЕС, АЕС;</p> <p>аналізує (словесно, ЖМ, дактилем) статистичні дані розвитку паливної промисловості та електроенергетики;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) значення виробництва палива та електроенергетики в господарстві України.</p>	<p>Збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчаються. Розвиток умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення. Конкретизація уявлень про об'єкти вивчення. Розвиток навичок користуватися інтернет-ресурсів для пошуку необхідної інформації з теми вивчення.. Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається.</p>
<p>Тема 3. Машинобудування Значення машинобудування для розвитку господарства країни. Особливості розміщення підприємств машинобудування. Географія найважливіших галузей. Проблеми і</p>	<p>Учень:</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем): види виробництва продукції машинобудування, найбільші підприємства, їхні проблеми і перспективи розвитку;</p> <p>наводить приклади і показує на карті: великі центри машинобудування;</p>	<p>Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми. Розвиток вміння будувати</p>

<p>перспективи розвитку машинобудування. Місце України у світі з виробництва продукції машинобудування.</p> <p>Практична робота</p> <p>10. Позначення на контурній карті основних центрів розвитку машинобудування.</p>	<p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) особливості розвитку і розміщення машинобудування на сучасному етапі;</p> <p>пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) чинники, що впливають на розміщення машинобудування;</p> <p>аналізує (словесно, ЖМ, дактилем) схему зв'язків у машинобудуванні;</p> <p>виявляє з родиною сфери використання продукції машинобудування;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) роль машинобудування у розвитку господарства України та зовнішньоекономічних зв'язках.</p>	<p>логічні повідомлення за темою; знаходити інформацію за темою вивчення в додаткових джерелах. Автоматизація зчитування з губ мовлення вчителя та учнів класу. Розвиток самоконтролю за власною вимовою.</p>
<p>Тема 4. Чорна та кольорова металургія</p> <p>Значення чорної та кольорової металургії в розвитку господарства України. Чорна металургія: сировинна база, географія виробництва чорних металів, металургійні райони. Найбільші центри чорної металургії та підприємства. Кольорова металургія: сировинна база, географія виробництва кольорових металів, найбільші підприємства. Місце України у світі з виробництва продукції чорної та кольорової металургії. Вплив металургійного виробництва на довкілля. Проблеми і перспективи розвитку металургії.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем): основні виробництва чорної і кольорової металургії, найбільші металургійні підприємства країни, проблеми і перспективи їх розвитку;</p> <p>наводить приклади і показує на карті основні райони та найбільші центри металургії; центри виплавки кольорових металів.</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): наслідки впливу металургійного виробництва на довкілля;</p> <p>пояснює (словесно, ЖМ, дактилем): особливості розміщення підприємств чорної і кольорової металургії;</p> <p>аналізує (словесно, ЖМ, дактилем): статистичні дані щодо обсягів виробництва металургійної продукції;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): значення металургії для розвитку господарства країни та зовнішньоекономічних зв'язків.</p>	<p>Конкретизація уявлень про об'єкти вивчення. Збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчаються. Розвиток навичок користуватися інтернет-ресурсів для пошуку необхідної інформації з теми вивчення.. Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається. Розвиток умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення.</p>
<p>Тема 5. Хімічна промисловість</p> <p>Значення хімічної промисловості для розвитку господарства країни. Структура та особливості виробництва хімічної промисловості, чинники розміщення</p>	<p>Учень:</p> <p>називає (словесно, ЖМ, дактилем) види хімічного виробництва;</p> <p>наводить приклади і показує на карті:</p>	<p>Розширення досвіду сприйняття фактів та вміння узагальнювати їх. Поповнення словникового запасу відповідно до теми.</p>

<p>підприємств. Географія хімічної промисловості. Місце України у світі з виробництва продукції хімічної промисловості. Вплив хімічного виробництва на довкілля. Проблеми і перспективи розвитку галузі</p>	<p>основні райони та найбільші центри хімічної промисловості України. характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) сировинну базу хімічної промисловості; пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) чинники розміщення підприємств хімічної промисловості; аналізує (словесно, ЖМ, дактилем) зв'язки хімічної промисловості з іншими видами виробництва; визначає з родиною сфери використання продукції хімічної промисловості у побуті; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) вплив хімічної промисловості на довкілля.</p>	<p>Розвиток вміння будувати логічні запитання та висловлювання з теми.</p>
<p>Тема 6. Лісозаготівельна і деревообробна промисловість Значення лісозаготівельної та деревообробної промисловості в господарстві країни. Структура галузі. Особливості виробництва, чинники розміщення підприємств. Географія лісозаготівлі, деревообробної, целюлозно-паперової та лісохімічної промисловості. Вплив лісової промисловості на довкілля. Проблеми і перспективи розвитку.</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем) види виробництва продукції лісової промисловості; наводить приклади і показує на карті основні райони лісозаготівлі, центри деревообробної та деревопереробної промисловості; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) чинники розміщення підприємств лісової промисловості; пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) зв'язки між лісовою та хімічною промисловістю; аналізує (словесно, ЖМ, дактилем) показники розвитку продукції лісової промисловості; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): наслідки використання лісових ресурсів у промисловості.</p>	<p>Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування та відтворення вивченого. Активізація навичок аналізу та порівняння. Розвиток навичок усвідомлювати та розкривати причиново-наслідкові зв'язки обумовлені впливом певних чинників. Розвиток навичок використовувати додаткові джерела інформації. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.</p>
<p>Тема 7. Промисловість будівельних матеріалів Особливості виробництва будівельних матеріалів, чинники розміщення підприємств. Географія промисловості</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем) галузі, що входять до промисловості будівельних матеріалів; наводить приклади і показує на карті: найбільші центри галузі;</p>	<p>Збагачення словникового запасу новою термінологією (на матеріалі теми). Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям при</p>

<p>будівельних матеріалів. Вплив виробництва будівельних матеріалів на довкілля. Проблеми і перспективи розвитку промисловості будівельних матеріалів.</p>	<p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): сировинну базу для виробництва будівельних матеріалів; особливості розвитку і чинники розміщення підприємств галузі, аналізує (словесно, ЖМ, дактилем) сучасні тенденції розвитку, технологічні та економічні перспективи галузі; виявляє разом з родиною підприємства у своїй місцевості, що виробляють будівельні матеріали; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) значення галузі для задоволення життєвих потреб людей.</p>	<p>роботі з картографічним матеріалом. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми; вмінь використовувати набуті навички в різних змінних умовах. Розвиток вміння зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.</p>
<p>Тема 8. Сільське господарство Відмінності сільського господарства від інших видів матеріального виробництва. Аграрні реформи в Україні, їх значення. Сільськогосподарські угіддя, їх структура. Географія рослинництва. Географія тваринництва. Проблеми і перспективи розвитку сільського господарства. Місце України у світі з виробництва продукції сільського господарства. Вплив сільського господарства на довкілля. Практична робота 11. Нанесення на контурну карту меж сільськогосподарських зон та районів України. Позначення поширення найважливіших сільськогосподарських культур. Дослідження Україна на світовому ринку сільськогосподарської продукції.</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем): галузевий склад сільського господарства, види сільськогосподарських угідь; наводить приклади і показує на карті: райони вирощування сільськогосподарських культур, розвитку тваринництва; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) особливості розвитку та розміщення рослинництва і тваринництва на сучасному етапі; визначає (словесно, ЖМ, дактилем) сільськогосподарську спеціалізацію свого регіону; аналізує (словесно, ЖМ, дактилем) тенденції розвитку сільського господарства; статистичні дані щодо сільськогосподарського виробництва; виявляє з родиною значення продукції сільського господарства в раціоні їхнього харчування; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) місце України у світі з виробництва сільськогосподарської продукції.</p>	<p>Розвиток самостійності під час виконання практичних робіт; навичок користування різноманітними джерелами інформації. Розвиток слухового сприймання; автоматизація зчитування з губ.</p>
<p>Тема 9. Легка і харчова промисловість Значення легкої промисловості у господарстві країни. Продукція легкої промисловості, географія її виробництва</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем) галузевий склад харчової і легкої промисловості; наводить приклади і показує на карті: найбільші центи</p>	<p>Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми. Розвиток пізнавальної</p>

<p>в Україні. Художні промисли. Проблеми і перспективи розвитку легкої промисловості.</p> <p>Значення харчової промисловості у господарстві країни. Продукція харчової промисловості, географія її виробництва в Україні. Місце України у світі з виробництва продовольства.</p> <p>Дослідження</p> <p>Особливості розвитку художніх промислів у своєму регіоні.</p>	<p>харчової і легкої промисловості, осередки художніх промислів;</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) особливості виробництва продукції харчової і легкої промисловості;</p> <p>пояснює (словесно, ЖМ, дактилем) чинники розміщення підприємств легкої і харчової промисловості, художніх промислів;</p> <p>порівнює (словесно, ЖМ, дактилем) показники обсягу виробництва харчової і легкої промисловості;</p> <p>виявляє з родиною перелік товарів харчової і легкої промисловості вітчизняного виробництва, що споживають і використовують у сім'ї;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): роль легкої і харчової промисловості в задоволенні життєвих потреб населення країни.</p>	<p>активності у вивченні природних явищ; вміння аналізувати фактичний матеріал, здобутий з різних джерел;</p> <p>Розвиток вміння правильної побудови речень в описах; вміння будувати логічні висловлювання з теми; навичок побудови діалогу з вчителем та учнями.</p> <p>Розвиток навичок правильної вимови нових слів.</p> <p>Розвиток слухового сприймання; автоматизація зчитування з губ.</p>
<p>Тема 10. Транспорт і зв'язок</p> <p>Роль транспорту та зв'язку в розвитку господарства країни та в міжнародних перевезеннях. Види транспорту. Вантажо- та пасажироперевезення. Географія залізничного, автомобільного, трубопровідного, повітряного, морського і внутрішнього водного транспорту.</p> <p>Транспортні вузли. Газотранспортна система України, її господарське та міжнародне значення.</p> <p>Міжнародні транспортні коридори.</p> <p>Проблеми і перспективи розвитку транспорту.</p> <p>Види зв'язку. Географія галузей зв'язку.</p> <p>Проблеми і перспективи розвитку галузі.</p> <p>Практична робота</p> <p>12. Позначення на контурній карті найбільших транспортних вузлів, магістралей, нафто- і газопроводів,</p>	<p>Учень</p> <p>називає(словесно, ЖМ, дактилем): види транспорту і зв'язку, суттєві ознаки понять “транспортний вузол”, “вантажообіг”, “пасажирообіг”, “транспортна магістраль”;</p> <p>наводить приклади і показує на карті найбільші транспортні вузли, магістралі;</p> <p>характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) особливості різних видів транспорту і зв'язку;</p> <p>порівнює (словесно, ЖМ, дактилем): види транспорту за вантажо- і пасажирообігом;</p> <p>визначає з членами родини види транспорту у своєму регіоні;</p> <p>оцінює (словесно, ЖМ, дактилем) роль української транспортної системи в здійсненні міжнародних перевезень.</p>	<p>Збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчаються.</p> <p>Розвиток умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення.</p> <p>Конкретизація уявлень про об'єкти вивчення.</p> <p>Розвиток навичок користуватися інтернет-ресурсів для пошуку необхідної інформації з теми вивчення..</p> <p>Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається.</p>

<p>морських і річкових портів. Дослідження Роль транспортного комплексу України в міжнародних перевезеннях.</p>		
<p>Тема 12. Соціальна сфера Значення сфери послуг у господарстві країни. Структура сфери послуг. Географія освітніх, медичних та культурних послуг. Географія внутрішньої торгівлі. Географія фінансово-кредитних послуг. Географія туризму та рекреації. Туристичні центри і райони. Курорти України.</p> <p>Дослідження Роль освітніх, медичних, побутових і комунальних послуг у підвищенні якості життя у своєму населеному пункті.</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем) складові сфери послуг; наводить приклади і показує на карті: центри розміщення найбільших національних університетів, об'єктів культури, історико-культурних заповідників, рекреаційно-туристичних центрів; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем): тенденції розвитку соціально-культурного і матеріально-побутового обслуговування населення, рекреації і туризму в Україні; порівнює (словесно, ЖМ, дактилем) рівень розвитку сфери послуг в Україні та в інших країнах; виявляє заклади, у яких навчалися члени родини, найулюбленіші для сім'ї заклади культури та місця відпочинку; оцінює (словесно, ЖМ, дактилем): вплив сфери послуг на задоволення фізичних, духовних і соціальних потреб населення.</p>	<p>Актуалізація та збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчаються. Розвиток умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення. Конкретизація уявлень про об'єкти вивчення. Розвиток навичок користуватися інтернет-ресурсів для пошуку необхідної інформації з теми вивчення. Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається. Виховання свідомої патріотичності.</p>
<p>Тема 13. Територіальна структура господарства України Територіальне розмаїття природи, населення, господарства – передумова територіального поділу України. Поняття про соціально-економічний район, його основні ознаки, спеціалізація. Аналіз схеми соціально-економічних макрорайонів України. АРК та області України як соціально-</p>	<p>Учень називає (словесно, ЖМ, дактилем) суттєві ознаки поняття “соціально-економічний район”; наводить приклади і показує на карті соціально-економічні райони, свій регіон та сусідні з ним регіони; характеризує (словесно, ЖМ, дактилем) природні умови, ресурси, населення і господарство свого регіону за типовим планом; позначає на карті основні центри розвитку промисловості та сільського господарства, культурні та природоохоронні</p>	<p>Актуалізація знань, набутих у процесі вивчення курсів попередніх років. Конкретизація уявлень про об'єкти вивчення. Розвиток навичок користуватися інтернет-ресурсів для пошуку необхідної інформації з теми вивчення.</p>

<p>економічні регіону. Особливості природи, населення, господарства свого регіону. Економічні, соціальні, екологічні проблеми і перспективи розвитку свого регіону.</p> <p>Практична робота</p> <p>13. Позначення на контурній карті свого регіону найважливіших центрів розвитку галузей господарства, культурних та природоохоронних об'єктів.</p> <p>Дослідження</p> <p>Розробка проекту перспективного розвитку регіону.</p>	<p>об'єкти свого регіону;</p> <p>порівнює (<i>словесно, ЖМ, дактилем</i>) географічне положення, розміри, кількість населення, показники соціально-економічного розвитку свого регіону з сусідніми;</p> <p>аналізує (<i>словесно, ЖМ, дактилем</i>) проблеми і перспективи розвитку свого регіону;</p> <p>виявляє з родиною внесок регіону у розвиток України;</p> <p>оцінює (<i>словесно, ЖМ, дактилем</i>) значення економічного районування території України, перспективи розвитку свого регіону.</p>	
--	---	--

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з географії для 9-10 класів шкіл для глухих дітей укладено з адаптаціями на основі програми для загальноосвітніх навчальних закладів², відповідно до положень Державного стандарту базової (основної) середньої освіти, згідно з яким шкільна географічна освіта є складовою освітньої галузі «Природознавство». **Структура і зміст навчальної програми** з географії базуються на принципах неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньопредметних зв'язків, гуманізації, гуманітаризації, урахування вікових можливостей учнів, практичної спрямованості. У програмі дотримано наскрізних змістових ліній, визначених в Державному стандарті базової середньої освіти.

Метою вивчення географії в основній школі є формування у школярів географічної картини світу; світоглядного розуміння природи Землі, середовища, у якому існує людина; просторового уявлення про земну поверхню; розвиток умінь усвідомлено орієнтуватися в соціально-економічних, суспільно-політичних та екологічних подіях, що відбуваються у державі та світі. В процесі опанування учнями навчального предмета передбачається формування ключових і предметних компетентностей; формування цілісної природничо-наукової картини світу; виховання позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи; застосування здобутих знань в повсякденному житті для збереження навколишнього середовища та соціально-відповідальної поведінки в ній, адаптації до умов проживання на певній території.

Досягнення зазначеної мети географічної освіти в основній школі передбачає розв'язання таких головних завдань:

- засвоєння знань про основні географічні поняття, закономірності розвитку, взаємозв'язки у природі, населення і господарства різних територій, формування материків, океанів та їх частин у відповідності з природними та соціально-економічними чинниками; природу, населення і господарство України; економічну і соціальну географію світу; природокористування та навколишнє середовище;
- оволодіння вміннями використовувати різні джерела географічної інформації – картографічні, статистичні, геоінформаційні технології для пошуку, інтерпретації і демонстрації різноманітних географічних даних та формування в учнів на цій основі однієї з ключових компетенцій – інформаційної; застосовувати географічні знання для пояснення та оцінки географічних процесів і явищ;
- розвиток пізнавального інтересу, інтелектуальних і творчих здібностей учнів у процесі географічних спостережень, розв'язання проблемних завдань, самостійного набуття нових знань з географії;
- формування здатності і готовності до використання географічних знань та вмінь у повсякденному житті для адекватної соціально-відповідальної поведінки в навколишньому середовищі, його збереження, адаптації до умов проживання на певній території; самостійного оцінювання рівня впливу людини на природу, безпеки довкілля як сфери життєдіяльності людини; розв'язання конкретних практичних завдань;
- виховання екологічної культури, любові до свого народу, місцевості проживання, патріотизму, толерантного ставлення до інших народів, поваги до природних і культурних цінностей різних регіонів та країн світу.

Курс географії у 9-10-му класах (Економічна і соціальна географія світу) завершує географічну освіту школярів в основній школі на базовому рівні, тому значна увага у процесі вивчення цього курсу приділяється узагальненню та систематизації теоретичних знань з попередніх курсів.

² «ГЕОГРАФІЯ» Навчальна програма для учнів 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів

Провідною метою цього курсу є формування знань про тенденції соціально-економічного розвитку сучасного світу на різних територіальних рівнях. Ця мета передбачає реалізацію наступних завдань:

- сформувати базові знання про економічні та соціальні особливості розвитку сучасного світу для цілісного усвідомлення єдності природи та суспільства;
- навчити виявляти та аналізувати природні, соціальні, економічні та екологічні процеси та явища на глобальному, регіональному і локальному рівнях;
- ознайомити з економічною типізацією держав і країн світу, сучасними тенденціями їхнього соціально-економічного розвитку, найважливішими географічними проблемами світу;
- показати місце України в системі міжнародних зв'язків – політичних, економічних, культурних;
- розвивати в учнів пізнавальний інтерес, інтелектуальні та творчі здібності, самостійну навчальну діяльність шляхом пошуку та обробки географічної інформації з різних, у тому числі геоінформаційних джерел;
- формувати географічну культуру, духовну й моральну сферу школярів, толерантне ставлення і повагу до інших народів та культур.

У процесі вивчення країн світу в 9-10-му класах важливо спиратися на типологічний та диференційований підходи. Наведений у програмі перелік країн є орієнтовним. Учителю надається право обирати для більш детального вивчення ті країни, які відповідають пріоритетам зовнішньої політики України, з урахуванням сучасної політико-економічної ситуації у світі.

Курс має чітко визначену практичну спрямованість, яка реалізується у процесі виконання відповідних практичних робіт та аналітичних завдань і досліджень. Для обов'язкового оцінювання рекомендуються **5** практичних робіт. Завдання творчого характеру учитель оцінює за власним вибором і за бажанням учнів.

Кількість навчальних годин визначається у відповідності до діючих Типових навчальних планів.

Розподіл годин учитель може здійснювати самостійно, змінювати порядок вивчення тем, послідовність вивчення питань у межах теми, пропонувати додаткову тематику природознавчих досліджень з урахуванням інтересів школярів та ресурсів відповідної місцевості.

Розвитково-корекційні завдання курсу полягають у формуванні розумових здібностей глухих учнів, мовленнєвих умінь і навичок (ЖМ, словесної мови), їх емоційної сфери, саморегуляції та самовираження відповідно до індивідуальних можливостей кожного школяра. У загальноосвітніх закладах для дітей з порушеннями слуху жестова і словесна мови використовуються як рівноправні засоби навчання та спілкування і застосовуються тією мірою, що є необхідною для ефективного здійснення навчально-виховного процесу. У школах для глухих дітей навчання здійснюється з певним домінуванням жестової мови, але при цьому не слід ігнорувати навчання словесної мови. В основу програми покладено максимальне використання учнями слухо-зорового сприймання мовлення поряд з розвитком у них вимови наближеної до правильної, що сприятиме їхній успішній соціалізації. Забезпечення єдності жестової та словесної мов, з урахуванням психофізичного стану та індивідуальних можливостей глухих учнів, створює умови, необхідні для засвоєння відповідних знань, умінь і навичок.

9 -10 класи
Соціально-економічна географія світу

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
<p>Вступ Об'єкти вивчення соціально-економічної географії світу. Тенденції розвитку сучасного світу. Роль географії у територіальній організації суспільства.</p> <p>Методи дослідження: порівняльний, описовий, картографічний, історичний, математичний, моделювання. Джерела географічної інформації</p>	<p>Учень називає (ЖМ, дактилем, словесно): об'єкти вивчення суспільної географії світу;</p> <p>наводить приклади (ЖМ, дактилем, словесно) тенденцій розвитку сучасного світу: посилення міжнародних ринкових відносин, глобалізації, інтеграційних політичних та соціально-економічних процесів; методів дослідження суспільної географії;</p> <p>ідентифікує: джерела географічної інформації (атласи світу, тематичні карти світу, статистичні джерела, довідники, інформаційні системи і ресурси Інтернету);</p> <p>характеризує (ЖМ, дактилем, словесно): роль географії в територіальній організації життя і діяльності людства; комплекс карт у навчальному атласі;</p> <p>пояснює (ЖМ, дактилем, словесно) сутність методів, що застосовуються у суспільній географії світу;</p> <p>оцінює (ЖМ, дактилем, словесно) роль географії у вивченні політичних та соціально-економічних аспектів суспільства.</p>	<p>Актуалізація словника понять, набутого при вивченні попередніх курсів. Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Уточнення природничих уявлень у процесі навчальної діяльності.</p> <p>Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування та відтворення вивченого.</p> <p>Розвиток навичок використовувати додаткові джерела інформації.</p> <p>Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.</p>
<p>Розділ I. Загальна характеристика сучасного світу</p>		
<p>Тема 1. Природа і людина в сучасному світі</p>	<p>Учень називає (ЖМ, дактилем, словесно): суттєві ознаки понять</p>	<p>Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між</p>

<p>Географічне середовище. Взаємодія суспільства і природи в географічному середовищі, її наслідки. Світові природні ресурси, їх класифікація. Поняття про природно-ресурсний потенціал, його оцінка у світі та в окремих регіонах.</p> <p>Карти світових природних ресурсів: паливно-енергетичних, мінерально-сировинних, земельних, лісових, водних, рекреаційних.</p> <p>Природокористування на сучасному етапі, його наслідки.</p> <p>Практична робота</p> <p>1. Оцінка ресурсозабезпеченості окремих регіонів і країн світу.</p>	<p>«географічне середовище», «природно-ресурсний потенціал», «природокористування», наслідки взаємодії суспільства і природи;</p> <p>наводить приклади (ЖМ, дактилем, словесно): різних видів природних ресурсів; складових світового земельного фонду, лісових поясів Землі;</p> <p>характеризує (ЖМ, дактилем, словесно) особливості територіального поєднання природних ресурсів для потреб розвитку господарства;</p> <p>аналізує карти світових природних ресурсів;</p> <p>пояснює (ЖМ, дактилем, словесно) проблеми і перспективи використання природних ресурсів на сучасному етапі розвитку суспільства;</p> <p>оцінює (ЖМ, дактилем, словесно): ресурсозабезпеченість регіонів і країн світу на основі аналізу статистичних даних; наслідки і перспективи природокористування.</p>	<p>подіями і явищами.</p> <p>Розвиток вміння порівнювати, розкривати причинно-наслідкові зв'язки певних подій і явищ.</p> <p>Розширення досвіду сприйняття фактів об'єктивної дійсності.</p> <p>Поповнення словникового запасу відповідно до теми.</p> <p>Розвиток вміння будувати логічні запитання з теми.</p> <p>Розвиток самостійності під час виконання практичних робіт.</p> <p>Розвиток слухового сприймання;</p> <p>автоматизація зчитування з губ.</p>
<p>Тема 2. Населення світу</p> <p>Чисельність населення світу, його природне відтворення. Типи відтворення населення. Механічний рух населення. Причини міграцій, географія міграційних процесів. Темпи зростання чисельності населення світу на сучасному етапі. Поняття «демографічний вибух», «демографічна політика». Вікова і статевая структури населення.</p> <p>Розміщення населення. Причини нерівномірності розміщення населення світу. Зміна густоти населення. Найбільш заселені регіони і країни світу.</p> <p>Міське і сільське населення світу.</p> <p>Міське населення, його зростання.</p>	<p>Учень</p> <p>називає (ЖМ, дактилем, словесно): кількість населення світу та окремих країн, типи відтворення населення, причини міграцій, найбільш заселені регіони і країни світу;</p> <p>наводить приклади (ЖМ, дактилем, словесно) і показує на карті: ареали поширення найбільш численних народів та найпоширеніших мов світу, світових та окремих національних (іудаїзм, індуїзм) релігій;</p> <p>характеризує (ЖМ, дактилем, словесно): особливості вікового та статевого складу населення; напрями основних міграційних потоків; кількісний та якісний склад економічно активного населення, структуру його зайнятості, наслідки безробіття та рівень життя населення в окремих регіонах і країнах світу в порівнянні з Україною;</p> <p>аналізує (ЖМ, дактилем, словесно): статево-вікові піраміди населення окремих країн, статистичні дані щодо динаміки кількості населення, карти густоти населення, тривалості життя;</p> <p>пояснює (ЖМ, дактилем, словесно) поняття "демографічна політика", "демографічний вибух", "субурбанізація", причини</p>	<p>Збагачення словникового запасу новою термінологією (на матеріалі теми). Розвиток уявлень про абстрактні поняття.</p> <p>Активізація навичок аналізу та порівняння. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям при роботі з картографічним матеріалом.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми; вмінь використовувати набуті навички в різних змінних умовах. Розвиток навичок користування різноманітними джерелами інформації та узагальнення</p>

<p>Найбільш урбанізовані регіони і країни світу. Найбільші міські агломерації.</p> <p>Сільське населення, тенденції щодо зменшення його кількості. Регіони і країни світу з переважанням сільського населення.</p> <p>Мовний та етнічний склад населення. Найпоширеніші мовні сім'ї і групи. Релігія як явище культури. Світові та національні релігії.</p> <p>Зайнятість населення. Економічно активне населення світу, його розподіл за регіонами і країнами світу. Зайнятість населення за основними сферами діяльності. Проблеми зайнятості, безробіття.</p> <p>Рівень життя населення. Соціально-економічні умови і тривалість життя населення в регіонах і країнах світу.</p> <p>Дослідження:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз типу відтворення населення окремих країн та статево-вікових пірамід. 2. Виявлення за картами країн з найбільшою чисельністю населення, найбільших агломерацій. 3. Визначення і порівняння співвідношення міського і сільського населення в різних регіонах і країнах світу. 4. Порівняння показників середньої тривалості життя в регіонах і країнах світу. 	<p>нерівномірності розміщення населення світу, сучасні тенденції міжнародної міграції, проблеми сучасної урбанізації;</p> <p>порівнює темпи зростання кількості населення та рівні урбанізації в різних регіонах і країнах;</p> <p>позначає на контурній карті найбільші за кількістю населення країни світу, агломерації та мегаполіси;</p> <p>оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) роль населення в економічному розвитку суспільства.</p>	<p>здобутої інформації.</p> <p>Розвиток вміння зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.</p>
<p>Тема 3. Сучасне світове господарство</p>		

<p>Світове господарство Особливості та тенденції розвитку світового господарства в умовах глобалізації суспільства. Міжнародний поділ праці і міжнародна господарська спеціалізація. Структура світового господарства.</p>	<p>Учень називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): суттєві ознаки поняття «світове господарство», «міжнародний поділ праці», «міжнародна спеціалізація», «НТП», «глобалізація»; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) галузей світового господарства; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): тенденції розвитку світового господарства в епоху НТП і глобалізації: зміщення технологій виробництва від традиційних до наукоємних, технологій створення науково-промислових комплексів, транснаціональних компаній, розширення обміну послугами, інформацією, науково-технічною документацією; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) вплив НТП на структуру світового господарства та темпи його розвитку; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) вплив сучасних процесів у світовому господарстві на рівень життя кожної людини.</p>	<p>Розширення словникового запасу термінологією за темою. Розвиток навичок побудови логічних запитань за темою. Розвиток навичок усвідомлювати та розкривати причиново-наслідкові обумовлені впливом певних чинників. Розвиток навичок самостійного контролю за правильністю власної вимови. Розвиток мовлення та слухового сприймання: сприймання на слух за допомогою звукопідсилюючої апаратури.</p>
<p>Географія промисловості світу Значення промисловості в сучасному світовому господарстві, обсяги промислового виробництва і тенденції розвитку. Географія паливно-енергетичного комплексу світу. Географія машинобудування, металургії, хімічної та лісохімічної, легкої і харчової промисловості світу. Основні промислові регіони і центри світу. Дослідження 1. Виявлення за картами країн-лідерів з виробництва окремих видів промислової продукції. 2. Аналіз напрямів переміщення</p>	<p>Учень називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): види світового промислового виробництва, країни-лідери з виробництва окремих видів промислової продукції; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті основні центри і райони розміщення традиційних, нових і новітніх галузей промисловості світу; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) тенденції і показники розвитку промисловості світу; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) особливості розміщення важкої, харчової і легкої промисловості у світі; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) частки окремих галузей промисловості у світовому виробництві промислової продукції; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) роль промисловості у світовому господарстві.</p>	<p>Удосконалення умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення. Конкретизація уявлень про об'єкти вивчення. Удосконалення навичок розкривати причиново-наслідкові. Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається. Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом.</p>

<p>основних вантажопотоків паливних та мінерально-сировинних ресурсів у світі з використанням карт.</p>		
<p>Географія сільського господарства світу Соціально-економічне значення сільського господарства на сучасному етапі розвитку суспільства. Структура світового сільського господарства, обсяги виробництва, тенденції розвитку. Найголовніші райони землеробства і тваринництва світу. Дослідження Дослідження розвитку і розміщення сучасного товарного сільсько-господарського виробництва в країнах світу.</p>	<p>Учень називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): країни-лідери з виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті основні світові центри і райони розміщення сільського господарства; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) тенденції і показники розвитку сільського господарства у світі; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) чинники та особливості розміщення рослинництва і тваринництва; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) обсяги виробництва сільськогосподарської продукції у світі та в Україні; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) соціально-економічну роль сільського господарства у світі, проблеми і перспективи його розвитку на сучасному етапі.</p>	<p>Поповнення словникового запасу термінологією відповідно до теми, що вивчається. Розвиток пізнавальної активності у вивченні теми. Розвиток вміння аналізувати взаємозалежності між явищами; вміння порівнювати, узагальнювати інформацію. Розвиток вміння будувати логічні повідомлення за темою. Автоматизація зчитування з губ мовлення вчителя та учнів класу. Розвиток самоконтролю за власною вимовою.</p>
<p>Географія галузей сфери послуг Роль галузей сфери послуг у соціально-економічному розвитку суспільства. Географія основних видів транспорту у світі. Країни-лідери у внутрішніх та зовнішніх перевезеннях. Транспортна інфраструктура. Міжнародні транспортні коридори. Географія зовнішньої торгівлі. Торговельний оборот. Провідні країни-експортери товарів і послуг у світі. Географія фінансово-кредитної сфери. Основні фінансові центри світу. Географія міжнародного туризму. Головні туристичні райони світу.</p>	<p>Учень називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): галузі сфери послуг; країни-лідери у внутрішніх та зовнішніх перевезеннях, види транспорту, що посідають перше місце за вантажо- і пасажирооборотом у світі; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті основні шляхи переміщення вантажів та пасажирів у світі; країни-лідери у зовнішній торгівлі, основні фінансові центри світу, туристичні райони; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) сучасні тенденції та показники розвитку галузей сфери послуг: світового транспорту, зовнішньої торгівлі, фінансово-кредитної сфери та міжнародного туризму; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): розвиток окремих видів транспорту в регіонах і країнах світу; особливості торгівлі товарами і послугами; розміщення світових центрів міжнародного туризму;</p>	<p>Актуалізація та збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчаються. Розвиток навичок користуватися інтернет-ресурсів для пошуку необхідної інформації з теми вивчення. Розвиток умінь і навичок сприймати звернене мовлення, вести діалог за темою вивчення. Конкретизація та розширення уявлень про об'єкти вивчення. Розвиток пам'яті на</p>

<p>Дослідження 1. Порівняльна характеристика двох світових видів транспорту. 2. Виявлення за картами основних туристичних районів лікувально-оздоровчого, культурно-пізнавального, ділового, відпочинково-розважального туризму, визначення перспектив розвитку зазначених видів в Україні.</p>	<p>пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): сучасні чинники та риси розвитку світової транспортної системи, підвищення ролі сфери послуг у світовому господарстві, тенденції розвитку міжнародного транспорту, зовнішньої торгівлі, міжнародного туризму; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) роль сфери послуг у розвитку світового господарства.</p>	<p>предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається.</p>
<p>Міжнародні економічні організації Інтеграційні галузеві та регіональні економічні організації: (СОТ, ОПЕК, ОЧЕС, МАГАТЕ, ФАО, Велика вісімка, ЄС, НАФТА, АСЕАН). Економічна інтеграція та Україна.</p> <p>Дослідження: Аналіз напрямків діяльності міжнародних економічних організацій та визначення участі України в їх роботі.</p>	<p>Учень називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): суттєві ознаки понять «міжнародна інтеграція», «міжнародні економічні організації» наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті країни, що входять до галузевих і регіональних міжнародних економічних організацій; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) функції та основні види діяльності міжнародних галузевих і регіональних організацій; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) діяльність галузевих міжнародних організацій; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) участь України в міжнародних економічних організаціях; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) міжнародні галузеві і регіональні організації в розвитку світового господарства і відносин між країнами.</p>	<p>Актуалізація вивченої в попередніх курсах термінології та збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; удосконалення навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування упродовж уроку.</p>
<p>Розділ II. Типізація країн світу</p>		
<p>Тема 1. Політичне облаштування світу (Політична карта світу, основні зміни на ній у ХХ та ХХІ ст. Класифікація країн за державним устроєм (унітарні та федеративні держави) та формою правління (республіки та монархії). Міжнародні політичні організації. Роль ООН, Ради Європи та інших організацій у розвитку міжнародних</p>	<p>Учень: називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): основні форми державного устрою та правління країн світу; міжнародні політичні організації, в яких бере участь Україна, суттєві ознаки поняття "геополітика"; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті держави та їх столиці; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): особливості сучасних змін на політичній карті світу, діяльність міжнародних організацій щодо урегулювання міжнародних відносин;</p>	<p>Поповнення словникового запасу відповідно до теми. Удосконалення вміння аналізувати, порівнювати взаємозалежності між явищами; розширення досвіду сприйняття фактів об'єктивної дійсності. Розвиток вміння будувати логічні запитання з теми;</p>

<p>відносинах між державами світу.</p> <p>Практична робота</p> <p>2.Складання та аналіз таблиці країн-сусідів України, що відрізняються за формою правління та устроєм.</p>	<p>пояснює: відмінність між поняттями "країна", "держава", "залежна країна", "колонія";</p> <p>складає: узагальнюючі таблиці щодо типізації країн за формою правління й державним устроєм;</p> <p>збирає з допомогою членів родини дані про конкретну політичну ситуацію у світі;</p> <p>оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): політико-географічне положення країн та геополітичну обстановку в світі, роль міжнародних організацій у розв'язанні різних геополітичних проблем.</p>	<p>короткі повідомлення з використанням нової термінології.</p> <p>Формування самостійності під час виконання практичних робіт; розвиток зорово-просторових навичок.</p> <p>Автоматизація навички зчитувати з губ мовлення вчителя та учнів класу.</p>
<p>Тема 2. Економічна типізація країн світу</p> <p>Класифікація країн за типом господарської системи (країни з ринковою економікою, плановою економікою, перехідною економікою) та рівнем соціально-економічного розвитку (високорозвинуті, середньорозвинуті, країни, що розвиваються, найменш розвинуті країни світу).</p> <p>Показники рівня розвитку країн: ВВП та його структура, ВНП, обсяг і структура зовнішньої торгівлі, індекс людського розвитку, рівень безробіття, інвестиційна привабливість. Основні відмінності між розвинутими країнами і країнами, що розвиваються.</p>	<p>Учень</p> <p>називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): підходи до економічної типізації країн світу;</p> <p>наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) країн з різним типом господарських систем і рівнем соціально-економічного розвитку;</p> <p>характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) показники соціально-економічного розвитку країн світу;</p> <p>порівнює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) країни за показником ВВП, рівнем безробіття, індексом людського розвитку;</p> <p>пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) відмінності між країнами з різним рівнем соціально-економічного розвитку;</p> <p>оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) економічні взаємовідносини між країнами в умовах глобалізації.</p>	<p>Збагачення словникового запасу новою термінологією (на матеріалі теми).</p> <p>Розширення уявлень про абстрактні поняття.</p> <p>Розвиток навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом.</p> <p>Активізація та розвиток пізнавальної діяльності; навичок аналізу та порівняння.</p> <p>Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючої апаратури індивідуального користування; автоматизація зчитування з губ.</p>
<p>Тема 3. Розвинуті країни світу</p> <p>Загальна характеристика країн з розвинутою економікою. Сучасні риси господарства.</p> <p>Регіональні відміни (розвинуті країни Європи – Німеччина, Франція, Велика Британія, Італія, Швейцарія, Норвегія; Азії – Японія; Америки – США,</p>	<p>Учень</p> <p>називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): суттєві ознаки країн з розвинутою економікою;</p> <p>наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті країни з розвинутою економікою в різних регіонах світу, їх столиці;</p> <p>характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): сучасні риси господарства розвинутих країн світу, галузі міжнародної</p>	<p>Поповнення словникового запасу новою термінологією; вдосконалення навички побудови логічних запитань за темою та коротких повідомлень з використанням нової термінології.</p>

<p>Канада). Проблеми і перспективи розвитку країн з розвинутою економікою.</p> <p>Практична робота</p> <p>3. Порівняльна характеристика двох розвинутих країн (за вибором учителя) на основі різних джерел інформації.</p>	<p>спеціалізації цих країн; аналізує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) відмінності між розвинутими країнами світу; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) розвинуті країни за основними показниками соціально-економічного розвитку; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): сучасні проблеми у господарстві розвинутих країн; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): місце розвинутих країн у сучасному світовому господарстві.</p>	<p>Удосконалення вміння правильної будови речень в невеликих описах; логічно вибудовувати повідомлення за заданою темою; навичок побудови діалогу з вчителем та учнями класу.</p>
<p>Тема 4. Країни, що розвиваються</p> <p>Диференціація країн, що розвиваються, за рівнем соціально-економічного розвитку. Сучасні риси господарства країн. Регіональні відмінності. Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються.</p> <p>Гіганти Третього світу (Китай, Індія, Бразилія).</p> <p>Нові індустріальні країни (Малайзія, Таїланд, Філіппіни, Мексика, Ірландія).</p> <p>Нафтодобувні країни (Саудівська Аравія, Оман, Бахрейн, ОАЕ, Бруней та ін.). Малі острівні країни (Кіпр, Ямайка та ін.). Найменш розвинуті країни (Бангладеш, Чад, Ефіопія, Гаїті та ін.).</p> <p>Практична робота</p> <p>4. Визначення тенденцій змін галузевої структури господарства країн, що розвиваються в різних регіонах світу.</p>	<p>Учень</p> <p>називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): суттєві ознаки країн, що розвиваються, їхню географічну специфіку; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті: країни, що розвиваються, в різних регіонах світу, їх столиці; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): сучасні риси господарства країн, що розвиваються, їхню міжнародну спеціалізацію; аналізує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) відмінності між країнами, що розвиваються; порівнює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>): гіганти Третього світу, нові індустріальні країни та нафтодобувні країни за основними показниками соціально-економічного розвитку; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) сучасні проблеми у господарстві країн, що розвиваються; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) перспективи розвитку країн, що розвиваються.</p>	<p>Конкретизація та розширення уявлень про об'єкти вивчення.</p> <p>Збагачення словникового запасу на матеріалі теми, що вивчається.</p> <p>Розвиток пам'яті на предметно-образному і словесному матеріалі, що вивчається.</p> <p>Удосконалення навичок зорово-просторового сприйняття під час роботи з картографічним матеріалом.</p> <p>Розвиток вміння правильної будови речень; логічно вибудовувати описові повідомлення; навичок самостійних презентацій.</p> <p>Удосконалення умінь і навичок сприймати звернене мовлення, контролювати власну вимову.</p>
<p>Тема 5. Країни з перехідною економікою</p> <p>Загальна характеристика країн з перехідною економікою. Сучасні риси господарства країн. Проблеми і перспективи соціально-економічного</p>	<p>Учень</p> <p>називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) ознаки країн з перехідною економікою; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) і показує на карті країн з перехідною економікою та їх столиці; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) географічну специфіку</p>	<p>Розширення словникового запасу термінологією за темою.</p> <p>Розвиток навичок аналізу причинно-наслідкових зв'язків в природі, що</p>

<p>розвитку країн з перехідною економікою. Росія і країни СНД – сусіди України.</p> <p>Країни Центральної Європи – сусіди України, соціально-економічний розвиток країн після входження до ЄС.</p> <p>Дослідження Можливі моделі розвитку господарства країни з перехідною економікою (за вибором учня).</p>	<p>та сучасні риси господарства країн з перехідною економікою та їхню міжнародну спеціалізацію; аналізує (ЖМ, дактилем, словесно) структурні зміни в господарстві країн з перехідною економікою; порівнює (ЖМ, дактилем, словесно) країни-сусіди України за основними показниками соціально-економічного розвитку; пояснює (ЖМ, дактилем, словесно) сучасні трансформації і проблеми реформування господарського комплексу в країнах з перехідною економікою; оцінює (ЖМ, дактилем, словесно) роль країн з перехідною економікою у світовому господарстві.</p>	<p>обумовлені впливом певних чинників. Розвиток самостійність під час виконання практичних робіт. Розвиток навичок добирати і використовувати додаткові джерела інформації. Розвиток сприймання і розуміння записів; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Розвиток пізнавальної активності.</p>
<p>Розділ III. Міжнародні відносини</p>		
<p>Тема 1. Форми міжнародних відносин Особливості відносин між країнами в умовах глобалізації. Форми міжнародних відносин за сферами суспільного життя: економічні, політичні, культурні відносин. Геополітика. Глобальні, регіональні та субрегіональні міжнародні відносини.</p>	<p>Учень називає (ЖМ, дактилем, словесно): галузі міжнародної спеціалізації окремих країн, основні форми міжнародних відносин між державами, найбільш відомі у світі транснаціональні корпорації, суттєві ознаки поняття «геополітика»; наводить приклади (ЖМ, дактилем, словесно) економічних, політичних культурних відносин різних географічних рівнів; характеризує (ЖМ, дактилем, словесно) тенденції міжнародних політичних, економічних та культурних відносин в умовах глобалізації; аналізує (ЖМ, дактилем, словесно) форми міжнародного співробітництва між країнами світу; оцінює (ЖМ, дактилем, словесно) роль міжнародних відносин у розвитку сучасного світу.</p>	<p>Актуалізація знань та набутого словникового запасу. Збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми. Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого. Розвиток вміння будувати логічні запитання та змістовні відповіді з теми вивчення.</p>
<p>Тема 2. Україна у світі Місце України у світі. Участь України у світовій торгівлі, кредитуванні, інвестуванні, спільному підприємстві, міжнародному туризмі. Міжнародне співробітництво з</p>	<p>Учень називає (ЖМ, дактилем, словесно): основні форми політичних, економічних, культурних та інших зв'язків України з державами світу, місце, що посідає Україна у світі за основними показниками соціально-економічного розвитку; наводить приклади (ЖМ, дактилем, словесно) і показує на карті: центри діючих в Україні спільних підприємств, провідні</p>	<p>Актуалізація знань, здобутих під час вивчення курсів географії у попередні роки. Розвиток пізнавальної активності; навички усвідомлювати та аналізувати причинно-</p>

<p>країнами сусідами та країнами-членами ЄС. Культурні зв'язки України з країнами світу. Перспективи розвитку міжнародних відносин України з країнами світу.</p> <p>Практична робота</p> <p>Порівняльний аналіз показників зовнішньої торгівлі України з країнами світу.</p> <p>Дослідження</p> <p>Галузі економіки України, що сприяють інтеграції країни у світове господарство.</p>	<p>країни-партнери у зовнішній торгівлі України та інвесторів; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) сучасні тенденції розвитку взаємовідносин між Україною та окремими країнами Європи, Америки, Азії, Австралії, Африки; аналізує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) показники зовнішньої торгівлі, інвестування та фінансування, міжнародного туризму України; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) особливості сучасного геополітичного положення України, її роль у міжнародному географічному поділі праці; складає з родиною перелік товарів іноземного походження, які придбані в Україні, у своєму населеному пункті; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) перспективні напрямки співробітництва України з країнами світу та перспективи входження України у світовий економічний простір.</p>	<p>наслідкові зв'язки, обумовлені впливом певних чинників.</p> <p>Удосконалення навичок зорово-просторового сприйняття під час роботи з картографічним матеріалом</p> <p>Формування самостійності під час виконання практичних і творчих робіт.</p> <p>Розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючої апаратури індивідуального користування; автоматизація зчитування з губ.</p>
<p>Тема 3. Глобальні проблеми людства</p> <p>Поняття про глобальні проблеми людства. Роль світової громадськості у їх розв'язанні.</p> <p>Глобальні проблеми війни і миру, екологічна, сировинна та енергетична, голоду, боротьби із злочинністю, тероризмом, хворобами віку.</p> <p>Дослідження</p> <p>1. Аналіз карти «Глобальні проблеми людства», виявлення проявів глобальних проблем у світі.</p> <p>2. Визначення за картами регіонів і країн з найбільшою концентрацією глобальних проблем.</p> <p>3. Визначення за картами «гарячих точок планети», обговорення причин їх виникнення.</p>	<p>Учень</p> <p>називає (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) глобальні проблеми людства; наводить приклади (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) шляхів розв'язання глобальних проблем; характеризує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) географію глобальних проблем; пояснює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) суттєві ознаки поняття "глобальні проблеми людства"; аналізує (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) сутність, причини виникнення, особливості прояву сучасних глобальних проблем; позначає на карті регіони і країни найбільшого прояву глобальних проблем; оцінює (<i>ЖМ, дактилем, словесно</i>) наслідки прояву глобальних викликів для окремих регіонів і країн світу.</p>	<p>Актуалізація термінології, збагачення словникового запасу відповідно до змісту теми.</p> <p>Удосконалення навичок володіння зорово-просторовим сприйняттям під час роботи з картографічним матеріалом.</p> <p>Розвиток сприймання і розуміння записів, розповіді (пояснення) вчителя; навичок запам'ятовування і відтворення вивченого.</p> <p>Удосконалення навичок пошуку і використання додаткових джерел інформації.</p>